

Fremtidens læring - virtuel pædagogik

af Jens Dalgaard-Nielsen

Den teknologiske udvikling giver nye muligheder for uddannelse og kompetencedannelse. I fremtiden vil det foregå både i traditionelle, fysiske rammer og i det virtuelle rum. Forståelse af "den virtuelle pædagogik" er afgørende for, hvem der vinder kapløbet om de virtuelle kursister.

I samfundets omforandring til et "informationssamfund" stiller den hurtige udvikling af teknologien nye og anderledes krav til arbejdsstyrken med hensyn til viden og kompetence. Dette betyder igen nye krav til uddannelsessystemet, som i højere grad end tidligere skal medvirke til en fortsat kompetenceudvikling. Man taler om begrebet "livslang læring", som indebærer en læringsproces, der udvikler den lærendes færdighed og træning i fortsat at lære hele livet igennem.

For at dette kan blive praktisk muligt, må der i de uddannelsesmæssige tilbud tages hensyn til den lærendes arbejdsmæssige og sociale virkelighed. På dette punkt kommer den moderne teknologi til hjælp, idet undervisning ved hjælp af informationsteknologi via Internettet muliggør uddannelse og læring uafhængigt af tid og sted.

Stort udviklingsarbejde
Siden Handelsskolens Kursuscenter startede i 1992, har vi så småt arbejdet med undervisning via Internettet. Men det er først fra 1997, det år undervisningen i PC-kørekort over Internettet tog fart, vi mere systematisk har arbejdet med at få indsigt i de læringsmæssige processer, der finder sted ved udvikling, tilret-

Artiklens forfatter, der – ud over at undervise på EUC NORD's kursuscenter – er med til udvikling af projekter og undervisning og har været redaktør af handelsskolens "Året der gik". Han er uddannet folkeskolelærer med en "overbygning" som cand.merc. og merkonom.

telæggelse og afholdelse af undervisning i det virtuelle rum.

Vores foreløbige erfaringer på området er nedfældet i to rapporter, der er blevet til gennem omfattende projektarbejder gennem to år. Det har bl.a. involveret en række medarbejdere på Kursuscentret, tæt samarbejde med Hjørring Seminarium, møde med og brug af ekspertise fra bl.a. de førende forskere fra Aalborg Universitet, og i det hele taget inddragelse af alle de relevante emner om virtuel læring og pædagogik, vi har kunnet skaffe os.

Hvad er virtuel pædagogik?
Man kan lidt bredt svare, at det har noget at gøre med IT-

baseret undervisning via Internettet. Men skal man være lidt mere præcis, er det naturligvis ikke noget entydigt svar på spørgsmålet. Ligesom ved al anden undervisning afhænger den anvendte pædagogik af den sammenhæng, en undervisningsituation foregår i, hvem er deltagerne, hvad undervises der i, hvilken tid er der til rådighed osv. En virtuel pædagogik er dog underlagt nogle helt specielle forhold, der er karakteristiske for virtuel undervisning frem for f.eks. traditionel klasseundervisning:

- Den er fleksibel, dvs. læringsaktiviteterne er uafhængige af tid og sted
- Informationsteknologien kan understøtte socialt samspil

Rundt om ...

17

- og skabe effektive læringsituationer
- De stærke sider ved skriftligheden giver mulighed for større fordybelse
- Informationsteknologien kan strukturere stoffet, kommunikation og læringsaktiviteterne
- Mulighed for frigørelse fra psykologisk og socialt pres i ansigt-til-ansigt situationer
- Informationsteknologien giver adgang til et hav af informationskanaler

Det virtuelle rum skal ikke betragtes som et alternativ til det almindelige klasserum, snarere er det supplement, der giver enorm mulighed for en udvidelse af det traditionelle læringsrum.

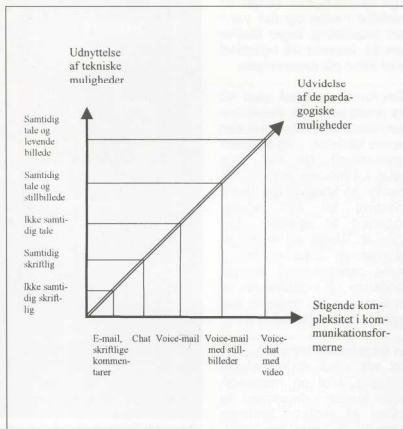
Det er dog klasserummet, med de dertil hørende sociale og læringsmæssige muligheder, som er vores idealbillede som udgangspunkt for beskrivelsen af de virtuelle læringsaktiviteter, der bedst muligt lever op til forestillingerne om effektiv læring i fremtidens samfund.

Vores model for en virtuel pædagogik tager højde for at kunne håndtere pædagogiske situationer af langt mere kompleks karakter end den forholdsvis simple, programmerede undervisning, der er tale om ved f.eks. undervisning i PC-kørekort. En velfungerende virtuel pædagogik skal kunne inddrage alle de metoder og undervisningsprincipper, som kan anvendes i den traditionelle klasseundervisning, for at kunne være lige så effektiv som denne.

Generelt lægger vi vægt på undervisningsformer baseret på dialog, samarbejde og tæt tilknytning til kursisternes egne erfaringer, men naturligvis med de variationer forskellige undervisningssituationer giver anledning til.

I vores syn på læring bevæger vi os fra en forståelse af læring, som "overføring" af viden til et læringsbegreb, der sætter mennesker i centrum på baggrund af dansk pæda-

gogisk tradition. Blandt et af de vigtigste pædagogiske principper er at opbygge velfungerende samarbejdsgrupper, idet læringens effektivitet er nært forbunden med det sociale samspil mellem et hold kursister. Derudover er det et princip at udnytte alle de kendte tekniske muligheder, der står til rådighed for den pædagogiske proces. Det sidstnævnte giver en række kombinationer af verbal, visuel og skriftlig kommunikation, dvs. en mangfoldighed af udtryk, som kan fremme læreprocessen ved at anvende og henvende sig til flere forskellige læringsformer og intelligenser. Dette kan illustreres ved modellen nedenfor:

Perspektiver for virtuel læring

Selv om ovenstående kun er en meget kort beskrivelse af det, vi forstår ved "virtuel pædagogik", giver det forhåbentlig indtryk af de muligheder, der tegner sig for virtuel undervisning i fremtiden. Det er meningen, at EUC NORD skal kunne tilbyde virtuel uddannelse af en kvalitet, der matcher det bedste på markedet. Om få år, når opkobling på Internettet er lige så almin-

deligt som strøm i væggen, vil kursusgængerne nemlig vælge de bedst mulige, virtuelle uddannelser dvs. de, der er understøttet af den bedst mulige virtuelle pædagogik, uanset hvor i verden kursusudbyderen tilfældigvis fysisk set er placeret.

Perspektiverne er, at erfaringsdannelsen ved de nuværende virtuelle undervisningsaktiviteter samt udviklingsaktiviteter skal resultere i, at vi inden for få år skal kunne udbyde alle EUC NORD's nuværende fag eller dele heraf samt nye kombinationer af fag til større eller mindre grupper af virtuelle kursister overalt på jorden.

jdn@eucnord.dk

Ordet "virtuel" optræder mange steder i denne artikel. Kilder til udtrykket kan bl.a. findes i latin, og i denne artikel bruges det generelt om det, der foregår ved hjælp af informationsteknologi opkoblet på Internettet.